

GENÇLERİN YOLCULUĞU: İKİ ÇEŞİT MÜSLÜMANLIK

a. İmam Hatip Okulları ve Dine Hizmet Mesleği

Çok değerli gençler!

Size hitap etmekten çok mutluyum, sevinçliyim. Çok güzel bir mesleğin sahibisiniz. Mesleğinizi genç yaşta tespit etmişsiniz. İnsanın ileride ne olacağını bilerek çalışması başarısı için çok önemlidir. Sizin de yolunuz belli, işiniz belli.

Ankara’da zengin bir zâtın oğlu, babası tarafından Mercedes yedek parçaları satan bir dükkâna, yazın haylaz gezmesin, iş öğrensin diye çırak verilmek istenmiş. Babası hacı efendi, çok sevdiğimiz bir zât-ı muhterem geldi bana söyledi;

“Hocam, bizim mahdumu Mercedes parçası satan filanca Hacı Efendi kardeşimizin parçacı dükkânına çırak vermeyi düşünüyorum ne dersiniz, tasvip eder misiniz?” dedi.

Ben de dedim ki;

“Katiyen tasvip etmem! Olmaz!”

Şaşırdı tabii. Sanıyor ki benden kolayca tasvip alacak, bitecek iş.

“Olmaz!” dedim.

“Niye?” dedi. Şaşırđı.

“Çok basit! Çünkü onun mesleği Mercedes parçacılığı değil. O mesleği belli olmuş bir kimse. İmam hatip okulu talebesi. Dine hizmet edecek bir kariyer, bir meslek seçmiş kendisine. Onun için onu bir yere çırak vereceksen ya bir vâizin yanına çırak ver ya bir imamın yanına çırak ver.” dedim.

Ankara'nın çok sevilen bir vâizi vardı. Ben de çok seviyorum; ailece de tanışıyoruz. Yurtdışında tahsil görmüş, civa gibi, cevval, enerjik ve çok güzel Kur'an okuyan bir kimse. Sonunda razı oldular, karar verdiler. Üç tane imam hatip talebesi, yani evlatlarımız... Üçünü de vâize çırak verdik. Türkiye tarihinde belki çok nâdir görülen, belki ilk defa görülen bir şey! Biz çocukları vâizin yanına çırak verdik. Çantasını taşıyın, vaazını dinlesin... Ondan sonra, ondan dine hizmet etmenin usulünü öğrensin, dini konuları öğrensin. .. diye muhterem kardeşlerim!

Sizin mesleğiniz çok kıymetli bir meslek. Ama sizin mesleğinizin kıymetli olmadığına sizi kandırmak için, sizi buradan caydırmak

için, içinizden ve dışınızdan, kendi nefsinizden, ailenizden, çevrenizden, akrabalarınızdan ve herkesten ve okuduğunuz okullardan...

“Siz okullarınızın süperisiniz, yazık değil mi size, yazık olmuyor mu? Ne diye buraya gidiyorsunuz, gidecek başka yer bulamadınız mı?...” diye bir sürü itirazlar duymuşsunuzdur, duyacaksınız. İleriye dönük olarak da böyle parazit yayınlar daima kulağınızı rahatsız edecek. Bu daima olacak.

Çünkü hak yolun, doğru yolun, Allah'ın rızası yolunun düşmanları, ezeli düşmanları var. Ebedî düşmanları var. Hâlihazırda sizin bildiğiniz bilmediğiniz bir cephe, sizinle maddeten, mânen uğraşan şeyler var. Onlara hiç kulak asmayın.

En önemli meslek sizin mesleğinizdir. Dünyanın en kıymetli mesleği sizin mesleğinizdir. Âhiretin en kıymetli mesleği sizin mesleğinizdir.

Tabii hava sıcak, ben vantilatörden, aspiratörden istifade ediyorum ama hepiniz istifade etmiyorsunuz. Bu farkın farkındayım. Ona göre saati aldım yanıma, biraz da kurdum. Sizi çok terletmek istemiyorum. Biraz

da şakalı, latife yollu konuşmak istiyorum. Pek ciddi konuşmaları sevmem; eskiden beri, tatsız olur çünkü. Tatsız şey de sevilmiyor. Ancak ilaç gibi içilebilir; çok hasta olursa insan, o zaman içer.

Şimdi sizin mesleğinizle ilgili bir soruyla [devam etmek istiyorum.]

b. İki Çeşit Müslümanlık; Sahabe ve Zamane Müslümanlığı

“Kaç çeşit Müslümanlık var?” diye size soracağım.

Tabii her biriniz cevap vermeye kalksa sabah olur. Cevabı yine kendim vereceğim.

Bana kalırsa ben, “İki çeşit Müslümanlık var.” diyorum. Dünyada düşünseniz tahmin edemezsiniz.

Birisi, sahabe Müslümanlığı.

Sahabe Müslümanlığı ne demek?

Peygamber Efendimiz’in rahle-i tadrîsinde oturmuş, terbiye görmüş, dinin aslını özünü öğrenmiş, Kur’an’ı dinlemiş, ana kaynaktan feyz almış insanların, İslâm’ı görüş tarzı. Müslümanlığı yaşayış tarzı, hayata bakış tarzı, hayatı değerlendirme tarzı, hayatı sürüş tar-

zı. Zevkleri, yönelişleri, davranışları, hayatı...
sahabe Müslümanlığı.

Muhterem kardeşlerim!

Bir bu var bir de ‘sahabe Müslümanlığı’nın karşısında ‘zamâne Müslümanlığı’ var. ‘Sahabe Müslümanlığı’, ‘zamâne Müslümanlığı.’ Vezinleri eşit, kafiyeleri uygun fakat mânaları birbirine taban tabana zıt iki çeşit Müslümanlık.

Zamâne Müslümanı nasıldır?

Karakolda doğru söyler, mahkemede şaşırır. Akşamdan söz verir, sabaha döner. Hanımefendi başını örter, ama şifonla örter; fazla sıkmaz, çünkü berberde yaptırdığı saçların dalgaları bozulabilir diye korkar. Yıkacağı zaman saçlarına naylondan bir torba geçirir, saçlarını ıslattırmaz. Hiçbir zaman cünüplükten kurtulmaz. Çünkü su altına gitmeyince, murdarlık devam ediyor. İşin farkındadır veya değildir. Peygamber Efendimiz tırnağı kesmeyi, temizliği, tıraş olmayı, misvaklanmayı tavsiye etmiştir. Onlar, kedilere benzemek için tırnaklarını uzatırlar. Ama bu çirkinlik belli olmasın diye de üstünü kırmızıya, yaldızlı metalik renklere, parlak renklere

boyarlar. Uzun tırnaklar, cadı gibi, gözünü oyar insanın, yüzünü tırmalar. Yalnız başına bir şifon aldı mı, mini eteğini de değiştirmez, japone kolunu da değiştirmez.

Hacı Bayram-ı Velî hazretlerinin türbesine geldi mi, iş bitecek! Ya da İstanbul'daysa, Ebû Eyyûb el-Ensârî hazretlerinin türbesini ziyaret etti mi, bir de horoz kurban etti mi; tamam, bitti!.. Artık bütün sene plaja da gidebilir, her türlü günahı da işleyebilir. Zaten, "Günah sevap neymiş canım?!.. Mühim olan kalp temizliğiymiş!" derler onlar. Kalbin temizliği nereden anladığı belli olmadığı için, onun arkasına sığınırklar, "Benim kalbim temiz!" der. Sen de yatırıp kesemezsin adamı. Kalbini çıkartamazsın. "Bak, leş gibi berbat bir kalbin var!" diyemezsin tabii. O da onu bildiğı için, "Benim kalbim temiz!" der, bitirir işi. Sanki kalbin temizliği dışarıdan anlaşılırmış gibi.

Bizim zamâne müslümanı faiz yer! Bizim zamâne müslümanının bazı aldatıcıları olduğu için, kulağına fısıldadıkları için, "Bira, alkollü içkiden sayılmaz canım!" filan dedikleri için, bira içer! "Canım %4'müş alkol nispeti" der.

Bir de ukalalık yapar; “Duyduğumuza göre meyvelerin içinde de alkolleşme oluyormuş. Meyve biraz çürümeye başladı mı, elmanın üstünde, kabuğunda, alkol teşekkül ediyormuş!...” filan der. Başına fötr şapka giyer; boynuna kravat takar!..

Bayram namazına gelir. Çoluk çocuğu hepsi gelir. Fakat imam hutbeyi fazla uzattı mı kızar. Arkadan homurdanmaya başlar;

“İmam Efendi vazifeni doğru düzgün yap. Namazı kıldıracaksan kıldır, yoksa yakarım ha!” filan gibilerden. Ondan sonra namazı kılar. Bayramdan bayrama namaz kılar. Ama bizim bayramdan bayrama dediğimiz gibi demez onlar.

“Namaz kılıyor musun?” dediğimiz zaman [hızlı hızlı];

“Bayramdan bayrama, bayramdan bayrama...” sık sık kılıyorum gibi söyler.

“İçki içiyor musun?” desen;

“Akşamdaaan akşamaa...” çok uzun fasılayla içiyormuş gibi [uzun uzun söyler.]

Bizim zamâne müslümanlarının erkekleri acayıptır, kadınları acayıptır. Gençleri acayıptır; plaja giderler, ince, kısa -adı nedir

bilmem, ufacık tefecik üçgen biçiminde, üçgen mi diyeceğiz, içbükey üçgen mi diyeceğiz, ne diyeceğiz!- böyle mayolar ile plaj sefası, geri durmaz. Yaz sefası geri durmaz. Eğlence geri durmaz, spor geri durma, televizyon programları geri durmaz. Bazen televizyonda geceleyin güzel filmler olursa gece uyku uyunmaz. Ama sabah namazı kaçabilir! Çocuklarının sıhhati için müezzinin yüksek sesle ezan okumasını mahallenin en yüksek mülkiye âmirine dilekçeyle şikâyet yollu bildirebilirler; “Yüksek sesle ezan okunmasın, çocuklarımızın sıhhati bozuluyor!” derler. Yine de kendilerini müslüman sayarlar.

Bizim gibi sakallıları beğenmezler. “Siz softasınız, hamsınız!” derler. Olgunluk, hamlık ölçüleri vardır ellerinde. Baktılar mı anlarlar; bir insan sakallıysa hamdır. Beş vakit namaz kılıyorsa; “Oo, bu kadar çok da namaz kılınır mı? Biraz indirim olmaz mı?” diye düşünürler. “Peygamber Efendimiz bu zamanda olsaydı; şöyle olurdu, böyle olurdu...” diye ahkâm keserler. Yani, “dini değiştirdi” demek isterler. Acayip bir Müslümanlık!

Bu adamcıkların kâfirlerden yaşam bakımından bir farkı yoktur. Gaye bakımından bir farkı yoktur. Özlem bakımından, hayatı sürüş tarzları, hayatta yöneldikleri yönler ve hedefler bakımından kâfirlerle hiç farkı kalmamıştır. Sadece nüfus kâğıtlarını açtığınız zaman, din hanesinde “İslâm” yazar. Mezhep hanesi kaldırılmıştır zaten. İleride daha modern bir nüfus anlayışı geldiği zaman, din hanesine de yazı yazmayı anayasaya aykırı görebilirler. Bir zaman gelir onu da kaldırabilirler. Çünkü, “İnsanları birbirlerine düşman ediyor!” diye düşünürler.

Hepsi şeytanın esiri, *hizbü’ş-şeytân* olarak yekvücut olabildiklerine göre, “Ne diye bu müslümanlar kalkıp da böyle başka başka, acayip fikirler ileri sürüyor?” diye o aykırılığı gidermek için, ileriye dönük olarak bazı çalışmalar yapabilirler.

Hâsılı, yani böyle şaka yollu anlatmak istediğim gibi, İslâm’ın özüne Kur’an’a ve Peygamber Efendimiz’in hadîs-i şerîfine uymayan bir İslâmî anlayış vardır. Türkiye’imizde müslümanların bir yaşam tarzı vardır, görüyorsunuzdur. Belki sizin ailenizden de bazı fertler

öyledir. Ağabeyiniz sizinle taban tabana zıttır. Belki anneniz babanız size aykırı olabilir. Böyle kimseler oluyor.

Benim Edebiyat Fakültesi'nde bir tanıdığım vardı, beş vakit namaz kılardı. Sonra da Yüksek İslâm Enstitüsü'nde hoca oldu.

Bu zât bize derdi ki;

“Sizin Müslümanlığınız kolay Müslümanlık. Siz Müslümanlığın çilesini mi çektiniz? Ben ikindi namazını kılmaya başlardım, aşağıdan babam evin kapısını açınca namazı bozardım. Kabahat işliyormuş gibi korkumdan seccademi saklardım! Çünkü babam süvari albayıydı. O atı kırbaçlamak için yanında taşıdığı kırbaçla beni, namaz kıldığımı görse döndüre döndüre döverdi!” derdi.

Aileler içinde de böyle farklı düşünceler olabiliyor. Akrabalar arasında çok oluyor. Çünkü bütün akrabaları aynı fikir etrafında toplamak mümkün değil. Çoğu ilerici oluyor. Birkaç tane arada böyle şey kaldı mı; onlar kusurlu, kabahatli gibi oluyor.

İşin doğrusu nedir?

İşin doğrusu, tabii bize göre, biz Allah'ın varlığına, birliğine inanmış, her şeyimizi

inancımızın esaslarına uygun yapmaya çalışan insanlara göre her şeyin en doğrusu, Allah'ın rızasına en uygun olandır. Âhirette bizim yüzümüzü güldürecek olandır. Âhirette bize sevap kazandıracak olandır. Onun için bir bakıma biz; daha doğrusu biz de kusurluyuz da sahâbe-i kirâm, o cins müslümanlar, sahâbe-i kirâm Müslümanlığı âhireti tercih etmiştir. Hedefleri âhirettir; ölmeyi severler, savaşı severler, orucu severler, mihneti severler, meşakkati severler, sıkıntıyı severler... Süslenmekten kaçınırlar, mevkiden makamdan kaçınırlar...

Bir yerin valisi olmuştur sahabeden bir zât-ı muhterem, valilik konağına bakmıştır; çok süslü püslü olduğu için beğenmemiştir, gitmemiştir. Biz balıklama atlayarak gideriz üstüne; “Çekilin, savulun, ben geliyorum!” diye. O, kendisine verilmiş olan konağı kabul etmemiştir! Süslü elbiseleri giymeyi uygun görmemiştir. Gece rahat, fosur fosur uyumayı uygun görmemiştir. Hizmetçileri uygun görmemiştir. Yaşam tarzları başka türdür.

Neden?

Âhireti ölçü almışlardır. Bugün, bu zamanın insanları, dünyayı esas alıyor. Sizlerde de bizlerde de bu hastalık kısmen bulaşmış olabilir. Bizde de vardır. Esas amacımız dünyayı mamur kılmak, dünyada rahat etmek, dünyada ilerlemek, dünyada yükselmek.... Çok para kazanmak, zengin olmak, yönetici olmak... Demin [Biraz önce] hocanız da söyledi; “İnşaallah yüksek yerlerde görev alırsınız, mevki makam sahibi olursunuz.” filan diye. Çünkü insan gayri ihtiyârî söyler bu sözü. İnsanoğlunun içinin ihtiyaçlarındandır.

İnsanoğlunun mâlum nesi var?

Bir bedeni var, bir ruhu var. Bunu herkes biliyor, yani beden var, ruh var. Müslümanlar da biliyor, başka milletler de duymuşlar ve biliyorlar. Kendi dillerinde bu kavramlar, bu kelimeler, bunları gösteren kelimeler var. Mesela Farsçada *ten*, “beden” demek. Onun karşılığı *can*, “ruh” demek. Batı dillerinde de vardır. Arapça'da da beden, şu bizim görünen varlığımız, elimiz, ayağımızdır. Ruh da görünmeyen, o içimizdeki varlıktır.

Fakat İslâm bize bir varlıktan daha haber vermiştir: *Nefs*. “Nefs” dediğimiz bir varlığı

vardır insanın içinde. Bu da ruh gibi görünmez. Ama ruh değildir; ruhtan farklıdır. İslâm bunun farklı bir şey olduğunu söylüyor. İnsanın bir ruhu vardır bir de nefsi vardır.

c. Nefs Nedir? Nefsin Merhaleleri Nelerdir?

Nedir bu nefis?

İngilizce'de “kendim” mânasına *myself* filan diyoruz. *Self* veyahut *ego* deniliyor. Herhalde Yunanca asıllı. Arapça'da *nefs*, “insanın kendi” mânasına da gelir fakat *nefs* denilen bir varlık vardır.

Nefs-i emmâre.

إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي

Inne'n-nefse le-emmâretün bi's-sûi illâ mâ rahime rabbî. Yusuf sûresinden bildiğiniz bir şey.

İnsanın bir nefsi vardır.

Nedir bu nefis denilen varlık?

Bu nefis denilen varlık, insanın bedenini koruması için Allah tarafından, insanın içine verilmiş bir iç varlığıdır. Görevi bedeni korumak, kollamak, geliştirmek ve devam ettirmektir. Onun için insan aç kaldığı zaman,

insanın nefsi, canı yemek istemeye başlar. Yatırırsan, pırpırlayarak uyutsan rüyasında tavuk görür. “Tavuğu -zaten- aç uyutsan yem görür!” derler. Karnı acıktı mı yemek ister. Karnı zil çalmaya başlar. Karnı acıktı diye cangır cungur ortalığı inletecek şekilde zil çalmaya başlar.

Neden?

Nefsi artık yemek istiyor. Bu duygu normaldir. Çünkü bu bedenin gıdaya ihtiyacı olduğundan Allah bunu otomatik bir sisteme bağlamıştır. Beslenme unutulmasın, gürültüye gitmesin diye, millet eğlenirken, şöyle yaparken, böyle yaparken, çalışırken, bu bedenin ihtiyacını şey yapmasın [unutmasın] diye içeriye bir alarm zili koymuştur.

Biliyorsunuz “sandviç” diye bir şey var. Hani şöyle uzunca bir şey. Arasını kesiyorsun, içine katık koyuyorsun, hart hurt ısırıp yiyorsun.

Sandviç kelimesi nereden geliyor?

Sandviç bir adamın ismidir. Soyadını bilmiyorum. Adını da bilmek istemezdim ama öğrendim maalesef. Sandviç denilen bu herifi nâşerif kumarbazmış. Dehşetli kumarbaz.

Kumara öyle tutkunmuş ki, kumar masasından yemek için kalkması mümkün değil. Masaya gidecek, çorbasıyla, tatlısıyla, tuzlusuyla mükellef yemek yiyecek ama kumarı geri kalıyor. Kumarın geri kalmaması için sandviçi icat etmiş adam.

Dünyanın en büyük icatlarından birisi. Sandviçi icat etmiş; kumar masasından kalkmadan karın doyurma usûlü. Hemen böyle ekmeğin içine tıktırırısın şunuyu bunuyu. Sol eline alırsın veya sağ eline alır -sağı bilmez ya onlar-. Elbette sol elinle alacak. Hart! diye ısırarak, [bir taraftan] avurdunu şişirirken bir taraftan da kâğıdı var gücüyle karşı-sındakine pat! diye patlatacak. “Ben sineği vurdum, sen kızı şey yaptın, ikili, üçlü, beşli...” Neyse onların usullerini bilmiyorum. Kumar devam edecek.

İnsanın canının bir yemek ihtiyacı var. İmam Gazzâlî buna nefsin ilk şeyi [isteği] diyor. Nefsin isteklerine, arzularına *şehvât-ı nefsâniye* derler. *Şehvât*, şehvet kelimesinin çoğuludur; istek demek. Aslında “iştihâ”, yani “bir insanın bir şeye karşı şiddetli arzu duyması” demek.

İnsanın nefsinin ilk iştahası, kabaran ilk iştahası yemeğe karşıdır. Yemeğe içmeye karşı, tatlıya karşı. Acıktığı zaman yemek; “Gak dedikçe et, guk dedikçe su.” İlle bu nefsi besleyeceksin. Böyle bir ihtiyacı vardır. Ama bu ihtiyacı karşıladın mı susar. Çocuğa memeyi verdin mi, veya mamayı verdin mi çocuk uyur, tamam. Mışıl mışıl uyumaya başlar. Ondan sonra altı kirlenince bağırır artık. Karnı doyunca, olan bağırtısı biter.

Nefsin ikinci merhalesi... Buna *şehvet-i batn* derler. Yani midenin şehveti, iştahası. Mide böyle aç kurtlar gibi yiyecek arıyor.

Nefsin ikinci [üçüncü] iştahası *şehvetü'l-ferc*dir. O da güzel, doğru, makul bir histir. Hikmetli bir histir. İnsanın, erkekse kadına karşı kadınsa erkeğe karşı bir ilgi duyması, bir sevgi duyması, bir meyil, bir alaka duyması. Buna da, bu iştihaya da, -bu iştiha kabarıbilir- *şehvet-i ferc* derler. Yani seks dediğimiz şey.

Bunu neden koymuş Allah bu insanların içine? İnsanın nefsine neden böyle bir arzuyu vermiş?

Çok makul! Anlıyoruz. Hayran kalıyoruz, takdir ediyoruz. İnsan nesli devam etsin diye. Ağaçlar devam edecek, meyvalar devam edecek. Kuzular, balıklar çoğalacak, devam edecek. İnsan nesli de devam edecek. Cihan durdukça soy, cins devam etsin diye Allah bunu koymuş. Bu da güzel.

Bu da güzel fakat öyle kuvvetli bir duygudur ki, adam tembellik edip de; “Ya ben... Bekârlık sultanlıktır, kendi keyfime göre beyler gibi, paşalar gibi yaşarım. Yerim, içerim, yan gelir yatarım!...” demesin diye öyle kuvvetli bir his koymuştur ki insan tutulur bu hisse ve başını bağlar. Ve birtakım yükleri yüklenir seve seve. Yuva sahibi olur, hanım sahibi olur, çoluk çocuk sahibi olur... Allah insanoğlunun bünyesini zorlamıştır, onun için bu da olacak. [İnsanın] tabiatının icabıdır. Meşru yoldan giderse güzeldir, sevaptır, tabiata uygun olduğundan ecir kazanır, aile reisi büyük mükâfatlara nâil olur. Gayrimeşru yollara saparsa -ki çok kere sapıyor- o zaman büyük günahlara girer, büyük felaketlere uğrar...

Allah onlardan korusun!

Bu devirde, kuvvetli duygu dolayısıyla ve birinci duygu da oldukça kuvvetli olduğundan, kazancın büyük kapılarından birisi, meydanların köşe başlarına, insanların çok geçtiği yerlere et mangal, kendin pişir kendin ye, Antep kebabı, Adana kebabı, Urfa kebabı veyahut şu tatlı, hacı baba tatlısı, bilmem ne tatlısı filan... İnsanın o arzusunu gıcıklıyor. “Gel de al beni!” diye ille böyle bir tahrik. Kazanç kapılarından birisi budur.

İkincisi de insanın *şehvet-i ferc* dediğimiz arzuları; gazinolar, barlar, pavyonlar, bütün gece sanayi... Geceleyin şöyle vapura binin, buradan [Üsküdar’dan] karşıya doğru giderken Beyoğlu tarafına bakın! Tüm reklamlar, ışıklar vesaireler, insanı, o bakımdan kandırmak içindir.

Bu seks sanayi büyük bir sanayidir, korkunç bir sanayidir. Bunun önünde devlet bile duramaz! Çünkü devletin kendi fertleri de hastadır. Onların da nefsi vardır. Onlar da bakarsın, bakanın bir oynaşı vardır, filancanın bir gayrimeşru şeyi vardır filan. Kendisi hastadır, başkasına nasıl fayda sağlasın! Onun için çözülmez bir problem gibi görünür. Bü-

yük bir derttir, cemiyetin büyük bir belasıdır. Öbür tarafta ailenin annesi ağlar. Beri tarafta paralar metreslere yedirilir, geçer gider, filan, biliyorsunuz. Büyük bir bela! Bu belaların hepsinin karşısında, bu hastalıkların tedavisi için İslâm vardır. Yani sizin temsil edeceğiniz, sizin kariyer olarak seçtiğiniz yolun şeyi [adı].

Bundan sonra insanoğlunun karnı doyar, evlenir, ne olacak şimdi?

Bundan sonra; “Bu çoluk çocuğa ben ne yedireceğim? Ne giydireceğim? Nasıl barındıracağım? Nerede yatıracağım, kaldıracacağım?” meselesi, problemler başlar evlendikten sonra...

Burada kişi bakar ki çare yok. Para kazanmak lazım. Her şeyin, her kapalı kapının anahtarı, bütün kapılara uyan anahtar nedir?

İçinizden birisi “maymuncuk” diyebilir ama paradır ya, ne maymuncuğu! [Para] bütün kapıları açar! Elektronik kapıları bile açar! Her şeyi açar! Duvarları bile yıkar! Para... Onun için millet; “Para, para, para!” der. En aşağı üç defa... “Para, para, para!” der başka bir şey demez. Müslümanın gece gündüz zikir ü fikri Allah’tır; ötekisinin de dini

imanı paradır. O da “para” der, “mal” der. Verdikçe daha fazlasını, kazandıkça daha çoğunu ister. Hep gözü daha yukardakindedir, yanındakindedir.

“Onun şusu var, benim niye yok? Onun şu imkânı var, benim niye yok?” diye insanoğlu biraz da öylece oyalanır. Biraz da değil, çok oyalanır. Mala karşı olan hırs da insanları birbirlerine hücum ettirir. Biribirlerinin mallarını yağmalamak için aç kurtlar gibi birbirlerine saldırırlar.

Saddam Hüseyin Kuveyt’e neden saldırdı?

Kuveyt zengin de ondan! Kuveyt zengin! Kişi başına tutan, fert başına gelen gelir en yüksek olan ülkelerden biri. 20 bin dolar mıdır, 26 bin dolar mıdır kişi başına düşen! Bizde dört bin dolar mıdır, iki bin dolar mıdır! Bakın kaç misli! En aşağı on misli. Tabii zengin bir ülkedir. Oradaki, kadınların her birinin herhalde bilezikleri, buradan [bileklerinden] omzuna kadardır Allahuâlem. Böyle, boyunlarında elmaslar... Zaten altın bir zaman sonra kıymetini kaybediyor. “Ya, altın! Sapsarı bir şey...” Ondan sonra elmas devri geliyor!

Altın devrinin arkasından ne geliyor?

Elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, zebercet... adını bildiğimiz bilmediğimiz şeyler. Onların büyüklükleriyle övünür.

Bir insanın yüzüğünde fındık tanesi kadar zümrüt varsa, öteki insanın yüzüğünde de ceviz kadar zümrüt varsa hangisi daha üstündür?

Elbette ceviz kadar olan. Veya ötekisinde yumurta kadarsa buradaki şeyi [taşı]; en üstünü odur. Yani kaşıkçı elmasına sahip olan daha yüksek, ondan daha ötesi varsa gelsin meydana... İnsanlar biribirleriyle yarış halindedir. Ama o elmasların çıkması için Güney Afrika'da zenciler öldürülüyormuş, bir sürü kanunsuz işler yapılmış; onu kimse duymak istemez! Elması alanlar da [satanlar da]...

Satanlar duyurmak istemezler bir kere de alanlar da ne yapsınlar?! Geçimin başka çaresi yok ki!.. Karı evde istiyor. Bey kendisi takmıyor biliyorsunuz. Bazı beylerin parmaklarında gördüm ben, güzel elmas yüzükler gördüm. Beylerde de var aslında ama asıl bu işin yağlı müşterileri, zayıf da olsa yağlı müşterileri hanımlardır. O yağlı müşteriler "bu

elmas” diye tutturdu mu kocasına mutlaka aldirtir!

İnsanların en kuvvetlileri kimlerdir?

Ben size boyuna soru yağıdırıyorum. Ben-de hocalık olduğundan sizi de talebe olarak gördüğümde boyuna soru yağıdırıyorum. Müslümanlık kaç çeşittir? Her kapıyı açan anahtar nedir? filan.

d. İnsanların En Kuvvetlisi Kimlerdir?

İnsanların en kuvvetlisi kimdir?

Kadınlardır!

“Valla şöyle bir bakışta küt diye devirirler insanı yere! Uzaktan komutalı, küt aşağı devirirler, adam hasta yatar. “Ne oldun evladım?” Annesi gelir başına, ıslak şeyleri koyar. “Ne oldu valla bilmem, anacığım! Çarpıldım galiba!”

يصر عن ذا اللب حتى لا حراك به

وهن اضعف خلق الله اركاناً

Yasra'ne zellübbe hattâ lâ harâke bihî

Ve hünne ed'afü halkıllâhi erkânâ. diyor

Arap şairi.

Diyor ki; “Her türlü bahadır insanı bile, hareketsiz bir durumda ‘küt’ diye yere sererler!” diyor. Yaradılışları itibariyle çok zayıf, naif böyle eften püften göründükleri halde, çok bahadır yürekli pehlivan insanları “küt!” yere sererler, diyor.

Kim? Kim bu?

Kadın! Kadın milleti! İşte o elması aldır-tır...

Yani değerli gençler!

İnsanın karnı doydu mu, evlendi mi ondan sonra mal hırsı başlar. Ondan önce de vardır bu da... Şimdi siz bu çağlarda pek düşünmezsiniz bunları çünkü babanız veriyordu parayı. Parayı babanız verdiği için para sizin için önemli değildir. Onu harcayabilirsiniz, sarf edebilirsiniz ama bir zaman sonra siz de bu paranın ne kadar her kapıyı açan önemli bir anahtar olduğunu anlayınca, siz de para peşine düşersiniz. Suud’a da gitseniz düşersiniz, burada da kalsanız düşersiniz. Her yerden bir kazanç şeyi [yolu] ararsınız. Kendinize, “Acaba bir yerden bir para kazanma imkânım var mıdır?” diye, “Şunun şurasından ne kadar kendime tırtıklayabilirim?” diye

insanoğlu böyle düşünmeye başlar. Allah bizi ehl-i dünyâ etmesin! Esîr-i dünyâ etmesin!

O zaman ahitler bozular. O zaman milletler birbirine hücum eder. Ben, Kuveyt'e Irak hücum ettiği zaman "Gitti!" dedim, "Kuveytlilerin evleri yağmalanmıştır!" dedim. Ondan sonra kaç gün sonra gazeteler yazdı; askerler yağmaya iştirak etmişler, Iraklı ahâli de yağmaya iştirak etmiş. Onlar, kaç gündür ekmeklerinin yanına katık bile bulamayan insanlar boş durur mu? "Kuveyt'e bizim askerler gidiyor", diye onlar da yürümüşler. Evleri filan yağmalamışlardı.

Şimdi Irak akıllılık etse; "Ben vazgeçtim Kuveyt'ten dönüyorum, gidiyorum." dese ne olacak? Kuveyt'in hali nedir?

Çekirge sürüsü konmuş bir ekin tarlası gibidir.

Çekirge sürüsü bilmem gördünüz mü?

Ben gördüm. Bizim bu çekirgelerden olmuyor. Yeşil yeşil, kocaman kocaman oluyor çekirgeler. Her birisi serçe kuşu gibi oluyor. Bunlar bulut halinde, sürü halinde uçuyorlar. Bir ekin tarlasına konuyorlar.

Konup da kalktığı zaman ne oluyor?

Ekin tarlası konmadan evvel ne renkti?

Yeşil renkti.

Kalktıktan sonra ne renk olacak?

Toprak rengi! Çünkü hepsini yiyorlar bitiriyorlar. Bir anda yiyip bitiriyorlar. Tabii Kuveyt'in hali de o olmuştur.

Niye insanlar böyle yapıyor?

Mal hırsından, para hırsından, gelir gelsin, para kazanayım diye...

Peki, Avrupalılar, bu kadar süper devletler var, ellerinde orduları var. 'Höt' dedikleri zaman bu küçük milletleri korkutabiliyorlar, niye bu savaşları engellemiyorlar?

Onları de para hırsı; silah satacaklar. Daha başka menfaatleri var da, bir menfaatleri de silah satmak yoluyla. Şu kadar milyar silah satacağımız diye durdukları yerden, "Acaba hangi iki aptalı kandıralım da savaşırız?" diye düşünürler. Washington'da düşünürler, Londra'da düşünürler, Paris'te düşünürler kalantorlar. Meclis kurarlar; "Yâ bizim fabrikanın malları satılmaz oldu. Bir harp çıkartalım da satılsın şu!" demeye başlarlar.

Nerede çıkartalım?

Şununla şunu kapıştıralım, bununla bunu kapıştıralım.

E nasıl kapıştıralım?

“Falanca lidere şu kadar 100 bin para verelim, ondan sonra falancasına da şu kadar verelim, birbirlerine kızıştıralım. Gazetelere de biraz pay ayıralım. Bunlar birbirleriyle çarpışsın. Ondan sonra silahın üstüne bu verdiğimiz paraların fazlasıyla şeylerini [kârını] ekleriz. Bol bol satarız, bol bol kazanırız. Biz de burada Hawaii adalarında, Hawaiili genç kızlar karşımızda dans eder, çiçeklerden çelenkleri boynumuza takar, potralarda sörf yaparız. Böyle denizin üstünde şöyle kayarız, böyle keyif ederiz...” diye düşünürler. Hepsi para hırsıdır.

Hatta bizim büyüklerimiz ne demişler?

حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ

Hubbü'd-dünyâ re'sü külli hatîetin.

“Dünya sevgisi her hatanın başlangıcıdır.”
Bütün günahlar, hatalar, kavgalar, gürültüler, maldan, kavgadan, gürültüden çıkar.

İki köy halkı birbirine girmiştir, bilin bakalım neden girmiştir?

Bir tanesinin öküzü -öküz olduğundan, aklı az olduğundan, öküz miktarı olduğundan gitmiştir; öteki köyün otlığında otlamaya başlamıştır. “Vay senin öküzün, benim otlığımın otlarını yiyor!” diye dini, imanını gittiği zaman kılı kıpırdamayan köylü, pürsilah, hepsi çiftelerini alırlar öteki köylüyle savaşa giderler.

Neden?

“Bizim otlığımızın otlarını onların öküzleri yiyor!” diye bir mücadele başlar. Kahramanca bir mücadele... Ondan sonra iki köy halkının aklı başında insanlarını polis toplar götürür mahkemeye. Üç beş ay içeride...

Ne yapmış bunlar?

“Bir öküzden, bir ottan dolayı kavga gü-rültü etmişler” filan diye... Dünya şeyidir. Allah bizi bu çeşit şeylerden korusun!

Ondan sonra, bunun ötesinde, bir sevgi, bir hastalık daha vardır, o nedir?

Mal sevgisinin üstünde, *hubb-u mâlden* sonra *hubb-u makam* vardır. *Hubb-u câh* derler ona.

Hubb-u makam vardır. Şimdi diyelim ki adamı doyurdun, karnı şişti. Hırsız kedinin midesi gibi oldu.

Kedi yiyebildiği kadar ciğeri yiyince nasıl olur midesi?

Öyle oldu. Karnı tok. Evlendirdin. O taraftan da keyfi tamam. Parası da tamam. Al sana şu kadar para.

Ne diyecek şimdi bu?

“Ya biraz da mevkiimiz makamımız olsa, hiç kimse bizim için ayağa kalkmıyor, alkış tutmuyor, itibar etmiyor, önümüzde eğilmiyor. Bir yerde soğan başı olmaya bile razıyız. Bir yerde bir baş olsak hiç olmazsa...” demeye başlarlar. O zaman mevki makam sahibi olmak [isterler,] başlarlar onun için çareler aramaya. Başkanlık için mücadelelere girmeye başlarlar. Başkan olurlar. Başkan olacağız diye mücadele ederler, başkan olduktan sonra da başka başkanlarla mücadele ederler. İsterse aynı aileden olsun.

Timur’un evlatları canına okumuştur Timur’un İmparatorluğu’na. Timur’dan sonra her birisi biribiriyle mücadele etmiştir. Her şehirden bir tane başkan çıkmıştır. Öteki şe-

hirdekiler isterse akrabası, isterse kardeşi olsun; birbirlerine hücum etmişlerdir. Dünyanın bütün şeyleri [imparatorlukları] böyle olmuştur.

Bizim Osmanlılarda da farklı olmamıştır. Biliyorsunuz Yıldırım Beyazıt'tan sonra, Fetret Devri'nde, "Şehzadeler Hadisesi" diye bir hadise tarih kitaplarında yazılır, anlatılır, okutulur. Mustafa Çelebi, Musa Çelebi, Mehmet Çelebi, Korkut Çelebi filan diye şeyleri [isimleri] hep duymuşsunuzdur. Yani başkanlar, başka başkana tahammül edemezler. Bir kedinin yanına bir başka erkek kedi geldi mi ikisinin de vücutları, tüyleri diken diken olur kemerleşir böyle, kabarırlar. Başlarlar birbirlerine "miyav mırnav" demeye, pençe atmaya.

Neden?

Öyle.

Yavuz Selim, dünya haritasını getirmişler önüne koymuşlar, şöyle bakmış;

"İki padişah için küçük bir yer!" demiş. Dünyayı küçük görmüş, "İki padişaha az!" demiş.

Ne demek istiyor?

“Bir tane olması lazım.” demek istiyor. Başkasına tahammül edemezler. İki tane koçu karşı karşıya getirsen, biribiriyle dövüşürler. Bu böyledir. İki tane horozu karşı karşıya koyarlar, -bu insanoğlu gaddardır- iki tane horozun kavgasını seyrederek. Onların ibikleri kanar, birbirlerinin yüzlerini, şeylerini pençelerler, şey yaparlar. “Ha senin horozun galip geliyor, ha benim horozum galip geliyor!” diye iki tarafa böyle insanlar toplanmıştır, şey yaparlar [izlerler]. İki tane erkek deveyi ortaya getirirler, deve güreştirirler. Egenin deve güreşi meşhurdur. Belki oralardan gelen şeyler [arkadaşlar] bilirler. Zavallı hayvancıklar, bu insancıkların gönlü olsun diye birbirlerini yerler. Bir gösteri olsun filan diye.

Bütün bunların hepsi *hubb-u makâm*, *hubb-u câh* denilen şeyden kaynaklanır. *Hubb-u riyâsetten* kaynaklanır. Son noktası *hubb-u riyâset*ti; başkan olmak arzusudur. O olmayınca tatmin olmaz. Cümle cihan halkı önünde serilip de tek başına kaldığı zaman tatmin olur ama Allah da hiç sevmez böyle mütekebbirleri. Tekebbür ve kibriya ve azamet sadece O'nun kendisinin vasfı ve şânı

olduğundan onları Allah tepeler. Yani Nemrutlaşınca, Firavunlaşınca Allah onları tepeler, ibret-i âlem olur. Her birisinin âkıbeti, şahların, mülûklerin, Kârunların, Nemrudların... her birinin âkıbeti cihana şey [ibret-i âlem] olmuştur. Demek ki bunlar gaye değil!

Bunları niçin anlatıyorum?

Yani nefsin tutkularını size anlatıyorum. *Ta'âm* [yemek]! Gaye değil. Evlilik! Gaye değil. Mal! Gaye değil. Makam! Gaye değil. Riyaset! Gaye değil. Sahabe müslümanları bunların hepsinin karşısına çıkmışlardır. Peygamber Efendimiz çok kere aç yaşamıştır. Varlığı olduğu halde yarına bir şey depo etmemiştir. Önüne yığıla altın getirdikleri zaman avuç avuç herkese dağıtmıştır, ertesi güne bırakmamıştır. Aylarca evinde ocak yanmamıştır. Karnına taş bağlamıştır. Hep bildiğiniz vasıflar.

Hz. Ömer de Ebû Bekir de öyledir. Ebû Bekr-i Sıddîk'ın 60 bin dinarı, 90 bin dinarı vardır diye söylerler. Ama o da aç gezer! O da oruç tutar veyahut mal bulunmaz veya şey [para] bulunmaz; yoksul gezer. Peygamber Efendimiz hasır üstünde yatmıştır. Diğer

sahâbe-i kirâm yoksulluk içinde ömür geçirmişlerdir. Kendileri oruç tutmuşlardır, açlığı tercih etmişlerdir, mala önem vermemişlerdir.

Ebû Zerr-i Gıfârî hazretlerine halife dört bin altın vermiş; “Al bunu” diye. O gün dağıtmış! [Halife] ertesi gün gitmiş, imtihan için istemiş, yok! O gün dağıtmış! Çünkü o, *kenz* denilen mal biriktirmenin aleyhinde olmuştur daima, öyle söylemiştir.

Demek ki sahabe Müslümanlığında, bizim için güzel görünen, bizim için hedef olan hiçbir şey hedef değildir.

Onlarda hedef nedir?

Allah’ın rızası olmuştur. Allah’ın hoşnut olduğu, razı olduğu bir insan olmak olmuştur. Yaşamak da hedef değildir onlar için. Ölmek gaye olmuştur. Sahabeden, tabiinden öyle kimseler vardır ki; her akşam yatarken dua eder Allah’a. Biliyoruz, kitaplarda okuyoruz. “Yâ Rabbi! Hiç olmazsa bâri bu akşam benim canımı al! Artık öleyim de şu sevdiklerime kavuşayım!” diye dua etmişlerdir.

Yaşamak gaye olmamıştır. Harbe gitmişlerdir, şehit olmayı büyük mükâfat bilmişler-

dir. Yaşamaktan ziyade ölmeyi tercih etmişlerdir. Sağ salim dönmeyi düşünmemişlerdir, Allah'ın rızasını düşünmüşlerdir. Bizim de tabii onlardan ibret almamız lazım geliyor.

Zenginlik de bir ölçü değildir. Bu günün Amerika'sının, Avrupa'sının dini imanı paradır. Mabedi bankadır, putu paradır. İşleri güçleri zenginliktir. Her şeyi ona göre hesaplamışlardır. Harpleri darpları, şanları, şerefleri bile o sebeptendir. İslâm'da bunun da önemi yoktur!

e. Yöneticilik, Emirlik Büyük Bir Mesuliyettir

Yöneticilik, emirlik vebaldir. Büyük vebaldir. “Bütün on kişiye veya on kişiden daha fazla insana emirlik yapmış, başkanlık etmiş her insan, kıyamet günü elleri omzuna bağlanmış olarak hesap meydanına getirilecektir!” diyor Peygamber Efendimiz. Hesaba çekilecektir. Adaletle yönetim yapmışsa ellerinin bağları çözülecektir. Adaletle yönetimde bulunmadıysa bağları üzerine bağlar yapıp cehenneme sevk edilecektir diye bildirilmiştir. Onun için bizim sahabe Müslümanlığı anlayışındaki selefimiz, eskiler, mevki iste-

memişlerdir. Yöneticilik, emirlik, başkanlık istememişlerdir. Ancak zorlanırsa, verilmişse, mecbur tutulmuşlarsa, tehdit edilmişlerse - “bak bunu yapmazsanız vebal altında kalırsınız, sizden başka yapacak kimse yok, haydi bakalım, vazife başına”- denilmişse o zaman yapmışlardır.

İmâmet, yani önderlik, imâm el-müslimîn olmak, o da aynı şekilde veballi ve mesuliyetli bir şeydir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin bu emirlikle, yöneticilikle, başkanlıkla, idarecilikle, memuriyetle ilgili birçok hadîs-i şerîfleri vardır.

Mesela, sahabeden birisine diyor ki;

“Ben seni çok severim. Sen bir devlet memurluğu alma!” diyor. “Seni severim” diyor, “bu memurluğu alma!” diyor. “Memurluk alma üzerine!” diyor

Bir başka hadîs-i şerîfinde yemin ederek buyuruyor ki;

“Vallahi ben sizin için çokluktan endişe ederim! Mal çokluğundan, imkân çokluğundan endişe ederim! Fakirliğinizden ziyade, çokluğa kavuşmanızdan endişelenirim!” diyor.

Peygamber Efendimiz bizim zengin olmamız için, mal mülk sahibi olmamız için endişe duyuyor, şaşırırlar diye... Kur'an-ı Kerîm'de, bir âyet-i kerîme, belki manasını düşünmeden okuyorsunuzdur...

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَّاظٍ
إِنَّ الْإِنْسَانَ لَيْطَغُفٌ أَنْ رَأَاهُ اسْتَغْنَىٰ

İnne'l-insâne le-yatğâ en raâhü's-tağnâ.

Ne demek?

“İnsanoğlu kendisini zengin gördü mü, müstağni gördü mü, varlık içinde gördü mü, tuğyan eder.” Şaşırır, sapıtır, vazifelerini unutur, Allah'ı unutur, ibadeti unutur, duayı unutur, yalvarmayı unutur duruma düşebilir. Bunların hepsi gaye değildir.

f. Peygamberimizin En Çok Methettiği En Önemli Faaliyet

Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîflerinde methettiği, en çok methettiği en önemli faaliyet; ilimdir!

طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَىٰ كُلِّ مُسْلِمٍ وَمُسْلِمَةٍ

Talebü'l-ilmi farîdatun alâ külli müsli-min ve müsli-metin. “Farzdır, farîzadır, mecburiyettir; bütün müslümanlar ilimle meşgul

olacak!” diye bildirmişti Peygamber Efendimiz.

Ve bir hadîs-i şerîfi size okuyacağım ve yazarsanız yazmanızı rica edeceğim. Deylemî rivayet etmiştir. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki;

طَلَبُ الْعِلْمِ أَفْضَلُ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الصَّلَاةِ وَالصِّيَامِ
وَالْحَجِّ وَالْجِهَادِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

Talebü'l-ilmî efdalu indallâh mine's-salâti ve's-siyâmi ve'l-hacci ve'l-cihadi fî-sebilillâhi azze ve celle.

Hepiniz mânasını anlamışsınızdır ama ben belki bilmeyenler vardır diye açıklayayım.

“İlim öğrenmek; Allah indinde, Allah nazarında, Allah katında.” *Efdalu*. “Daha faziletlidir, daha üstündür.” *Mine's-salâti*. “Namazdan da daha üstündür.” *Ve's-siyâmi*. “Oruçtan da daha üstündür.” *Ve'l-hacci*. “Hacdan da daha üstündür.” *Ve'l-cihâdi fî-sebilillâhi azze ve celle*. “Aziz ve Celil olan Allah'ın yolunda cihad yapmaktan da daha üstündür.”

En üstün olan rütbe nedir, mertebe nedir?

Rütbetü'l-ilmî a'le'r-rütebi.

Rütbelerin en üstünü nedir?

“Alimlik rütbesidir, ilim rütbesidir, ilim payesidir!”

İslâm ilme çok önem vermiştir. Alime çok büyük değer vermiştir. Öğrenciye çok büyük değer vermiştir. Çok büyük sevap vermiştir. “Öğrenciye gökteki varlıklar, yerdeki varlıklar, hatta sudaki balıklar dua eder!” diyor Peygamber Efendimiz.

“Sudaki balıklar sizi nereden tanır?” diyeceksiniz.

Efendimiz böyle buyurmuş, vardır bir bildiği elbette. Sizin haberiniz yoktur. Ama sudaki balıklar bile size dua eder.

Ben köye gittim, bir hastayı ziyaret ettim. Fukara, kendi halinde... Fukara değil de zavallı, felçli filan bir hasta. Biraz uzaktan bir akrabamız oluyor. Çok memnun ve müte-hassis oldum. Dedi ki;

“Senin için ne kadar dua ediyorum, bil-sen...”

Şaşırdım! Benim için dua ettiğini hiç tahmin etmiyordum. Çok şaşırdım. Demek ki Allah kimlere ne ilhamlar veriyor, nasıl dua ettirtiyor belli olmaz. Denizdeki balıklar dua eder. Gökteki kuşlar dua eder alim için; ilim yolunda olan kimse için.

Ve ilim yolunda bulunmak...

الْغُدُوُّ وَالرَّوَّاحُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَفْضَلُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ
الْجِهَادِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

*el-Ğuduvvu ve'r-ravâhu fî-sebîlillâhi ef-
dalu indellâhi mine'l-cihâdi fî-sebîlillâh.*

Başka bir hadîs-i şerîftir bu. “İlim öğrenmek için sabahleyin gitmek, akşamleyin gelmek -hani mektebe gidiyorsunuz. Otobüslerde sıkışıyorsunuz, şoföre yalvarıyorsunuz, arka kapıyı açmıyor, takılıyorsunuz, tıklım tıklım içeriye sığışacağım diye uğraşıyorsunuz. Bir otobüs kaçırdınız mı muavin numaranızı alacak diye üzülüyorsunuz, bir sıkıntı, bir telaş, bir üzüntü filan...- İşte onlar Allah yolunda cihaddan bile daha üstün oluyor.”

Neden?

Çünkü her işi bilen insan daha güzel yapar! Bilmeyen insan yüzüne gözüne bulaştırır, iyi şeyi berbat eder, berbat eder!

Onun için bu nizamın, bu cemiyetin bekâsı ve gelişmesi neyledir?

İlimledir!

Amerika niçin bizden ileri gitmiştir?

İlme önem verdiği için ileri gitmiştir!

Avrupa niye bizden daha ileri duruma gelmiştir? Bizi niye yenmiştir?

Biz Osmanlılar onları yeniyorduk. Dört bin kişiyle 25 bin kişiyi, 30 bin kişiyi, 60 bin kişiyi yeniyorduk. 100 bin kişiyle 200 bin kişiyi yeniyorduk.

Sonra niye yenilmeye başladık?

İlimde ileri gittikleri için! İlim...

İlim nedir?

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

الْعِلْمُ حَيَاةُ الْإِسْلَامِ، وَعِمَادُ الْإِيمَانِ

el-İlmu hayâtü'l-islâm. “İlim, İslâm’ın canıdır, hayatıdır.” *Ve imâdü'l-îmân.* “İmanın direğidir!” Yani buradan da anlıyoruz ki; iman bile ilim olmayınca durmaz.

Direksiz şey ne olur?

Devrilir gider. Cahil bir insanın imanı sağlam durmaz!

Neden?

Gazetede bir yazı okur, aklı karışır. Kâfirin birisi, komünistin birisi gelir, bir laf söyler. “Yaa, öyle mi!.. Bilmem ne...” filan; başlar tereddüt etmeye.

Neden?

İlmi az olunca ilim bile, iman bile sağlam durmaz da onun için! Bu bakımdan, en sağlam yolu seçmişsiniz.

“Kim bir ilim öğrenirse Allah onun ecrini tamam eder ve ilmiyle amel edene Allah bilmediği ilimleri öğretir.” buyuruyor bir hadîs-i şerîfte. Çok güzel bir gayeye yönelmişsiniz.

Allah razı olsun!

Yalnız, sözlerimi çok daha fazla uzatmadan kesmek istiyorum. Bir noktayı hatırlatmakta fayda görüyorum.

g. En Kıymetli İlim Nedir?

İslâm'da ilim denildiği zaman [ne anlaşılır?] Tüm ilimler makbuldür de; tıp ilmi de makbuldür, daha başka ilimler de makbuldür, her şeyin ilmi, cehlinden güzeldir fakat en önemli ilim hangisidir?

Mârifetullahtır! Allah'ı bilmek, tanımak... Allah'a karşı olan ilminin, bilgisinin, görgüsünün kalbine iyice yerleşmesi, tüm hareketlerinin membaı hâline gelmesidir.

Buna ne diyoruz?

İrfan diyoruz. Âriflik diyoruz. Mârifetullah diyoruz.

En kıymetli ilim nedir?

İlimlerin *sertâcı*, başının tâcı olan, ilimlerin en yükseği hangisidir?

Mârifetullahtır; Allah'ı bilmektir!

Bir insan profesör olabilir, iki tane, üç tane fakülte bitirmiş olabilir. İmansızsa onun bilgisi bir işe yaramaz çünkü mârifetullah yok. Yani Allah bilgisini öğrenememiş, Yaratıcıyı bilemiyor, kâinatın esrarını çözememiş, Yaratıcısıyla ilgiyi kuramamış, yaratıcıyı bulamamış bir insan cahildir. Tüm müslümanların en aşağı mertebede olanından daha cahildir profesör olmasına rağmen. Çünkü müslüman hiç olmazsa bu kâinatı yaratıcının Allahu Teâlâ hazretleri olduğunu biliyor, ondan çok büyük bir fark atmıştır, çok ileriye gitmiştir. Müslüman ondan üstündür. Ümmî,

çoban, köylü, işçi bir müslüman; bu iki fakülte bitirmiş profesörden üstündür.

Zaten de bu profesörden bir fayda gelmez. Bu bilgisini şerre kullanır. Çünkü Allah imanı olmadığından, bütün kötülükler imansızlardan geldiğinden, ömrü boyu yaptığı şeylerden bir hayır gelmez. Çoğunun da öyle olduğunu biz de üniversitedeki mesleğimiz sırasında gördük. Bir insan mü'min değilse, Allah'a kulluğu doğru düzgün değilse, insanlara ondan bir fayda bekleme. Hiçbir fayda bekleme, boşuna heveslenip de hevesin kursağında kalmasın!

Rütbenin, en yüksek rütbenin ilim olduğunu eskiler iyi biliyorlardı. Mesela hadîs-i şerîfle methedilmiş Fatih Sultan Mehmed'in cennetmekân -Allah mekânını cennet etsin!-devrinden misal vereyim:

Fatih Sultan Mehmed'in hocası Molla Gürânî, Fatih'i dövmüştür. Alimallah sopalamıştır şehzadeyken. Şehzadeyken sopayla gitmiştir onun öğretimine. Ve kırbacı, kaba etine şaklatmıştır sopayı. Sultan çocuğuyken dövmüştür onu. Padişah olduktan sonra da

kuru kuruya eyvallah etmemiştir Fatih Sultan Mehmed'e.

Misal:

Fatih Sultan Mehmed Hatibzâde Muhyiddin Efendi'yi azletmiştir. O büyük bir müderrisi Fatih Camii medresesinde. Sekiz medreseden bir tanesinin müderrisiydi. Devrinin en büyük alimlerindendi.

Gittiler, dediler ki;

“Sen bu alimi niye azlettin? Geri al!”

Koca sultana bir baskı yaptılar. Bu hadîsi şerîfle methedilmiş filan ama hiç kulak asmadılar; “Ya bu tasarrufunu geriye alırsın, ya da biz senin ülkeni terk ederiz, alimin kıymetini bilen, ilme hürmet eden bir hükümdarın diyarına gideriz!” dediler. Bir sert çıktılar ona. Fatih Sultan Mehmed, aldığı kararı değiştirdi ve şeyi [azletme kararını] geriye aldı.

Sonra, yine bu Hatibzâde Muhyiddin Efendi... Anlaşılan ilmin haysiyetine sahip bir kimse. Fatih Sultan Mehmed ölüyor, o yaşıyor.

Alimler daha çok yaşar. İstatistik yapılsa görülecek. Alimlerin yaş ortalaması galiba 80-

90'dır filan. Padişahlar daha az yaşar. Yaş ortalaması 40-45'tir filan.

Neden?

Çabuk yıpranır.

E canım, bu her gün baklava börek yiyor, kaymaklı kadayıf yiyor. Zahmet çekmiyor; tepsiler içinde meyvalar geliyor. Yan gelip yatıyor. Şilteleri koltuğunun altına dayıyorlar. Ensesine dayıyorlar. Bir dediğini iki etmiyorlar. İzz ü naz ile şey yapıyor. Bu niye çabuk ölüyor?

Ee, ilmin, ibadetin bir bereketi vardır. İbadet insanı diri eder. 120 yıl yaşar alimalah. Hacı dede, elinde bastonu, 120 yaşında yürüyerek camiye gelir. Bastonu da bir patlattı mı bir edepsizin kafasına, kırar alimalah!

Neden?

İbadet dirisidir ondan. Hacı nine, iğneye ipliği böyle şıp diye geçirir. Biz geçiremeyiz. Bak ben gözlüksüz yazıları okuyamıyorum. O ibadet dirisi olduğundan mübarek, 80-90 yaşında, şıp geçirir, dikişini diker. İbadetin verdiği bir şey vardır.

Fatih ölmüş -cennetmekân- Hatibzâde Muhyiddin Efendi daha sonraki devreye de kalmış. İkinci Beyazıd hükümdar... Bir bayram günü bayramlaşma yapılacaktır. Hatibzâde Muhyiddin Efendi Fatih Sultan Mehmed [İkinci Bayezid] ile bayramlaşmaya gitmiş. Salona, - büyük bir salon, muâyede salonu diyorlar. Muâyede, 'iyd kelimesinden geliyor, yani bayramlaşma salonu demek- Muâyede salonunda padişah tahtta oturmuş. Herkes ayakta duruyorlar. Sadrazamlar, koca kavuklu, sarıklı, bilmem vüzerâ, ümerâ... hepsi böyle ayakta duruyorlar. İkinci Beyazıd da tahtında oturuyor. Hatibzâde Muhyiddin Efendi kapıdan girince padişah hemen ayağa kalkmış ve Muhyiddin Efendi'ye doğru yürümüş. Halbuki sadrazam gelse kalkmaz ve sadrazam bile elini öper. Yani, yaşı küçük olduğu halde padişah olduğu için elini öper. Töre öyle. El öperlerdi. O, ayağa kalkıyor, onu karşılamaya yürüyor. Karşılaşıyorlar, Hatibzâde Muhyiddin Efendi musafaha yapıyor, o kadar. El öpmüyor. Padişah ile musafaha yapıyor. Bayramını tebrik ediyor, dua ediyor, çıkıyor dışarıya. Yanında iki talebesi var. Diyorlar ki;

“Hocamız, afedersiniz ama darılmazsanız bir şey öğrenmek için size sormak istiyoruz? Bu adam; gazilerin komutanı, İslâm’ın hududunda düşmanla cihad eden bir hükümdar, Allah yolunda bir mücahit... Töreye göre bunun elini öpseydiniz ya, niye öpmediniz?”

Hatibzâde Muhyiddin Efendi’nin sözü çok enteresan. Diyor ki;

“Evladım, aslında benim onun sarayına bile gitmemem lazımdı, onun bana gelmesi lazımdı. İşin doğrusu, aslında onun bana gelmesi lazımdı. Benim onun sarayına gitmem, iltifat olarak kâfidir. Ona iltifat olarak yeter de artar bile. Çünkü, *rütbetü’l-ilmi a’le’r-rüteb*. Yani, “Mertebelerin en yükseği ilim mertebesidir!” diyor. Osmanlı bu mertebeyi ilk devirlerde anlamıştır, ondan sonra unutulmuş olabilir. Ondan sonra ulemâ kukla olmuş olabilir, maskara olmuş olabilir. “Kurt kocayınca köpeğin maskarası olur.” derler. Asılmış kesilmiş, itilmiş kakılmış olabilir. Ama haysiyetli alim hiçbir zaman eyvallah etmemiştir.

Gümüşhâneli Hocamız *hatm-i hâcegâni* kapıyı kapatıp, has ihvanını alıp öyle yapar-

mış. Çünkü bunun inceliği var. Kalbi münevver olan insanlarla yapılması lazım. Böyle olmadığı zaman, bir nursuz insanın, feyizsiz insanın ötekilere menfî tesiri olabilir filan. Kapıyı kapatır, seçkin ihvanıyla *hatm-i hâcegân* yaparmış. Bazıları da padişaha şikâyet etmişler;

“Efendim, sizin hatırınızı kırmaz, rica etmeniz de Gümüşhâneli hazretleri *hatm-i hâcegân* yaparken kapıyı açsa da biz de onun mübarek meclisine iştirak etsek. Biz de sevabı alsak!..” diye padişahı aracı yapmışlar.

Padişah da kibar bir tarzda bir görüşmeleri sırasında, demiş ki;

“Efendi hazretleri! Acaba *hatm-i hâcegân* yaparken kapıyı açık bıraksanız uygun olur mu olmaz mı?” “Yapın!” diyemiyor yani. Böyle nezaketle, “olmaz mı?” filan diye sormuş.

Demiş ki;

“Emrederseniz, ‘Ferman padişahındır!’ diye kapıları açarım. Ama *hatm-i hâcegânı* iptal ederim.” demiş. Yani “Kapıyı açarım ama *hatm-i hâcegânı* yapmam!” demiş.

“Aç kapıyı!”

Tamam, buyur açtım! *Hatm-i hâcegâmi* yapmam o zaman!” demiş. *Hatm-i hâcegân* semâ gösterisi gibi bir gösteri değil ki! Böyle uygun görmediğini ifade etmiş.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

O bakımdan sizden benim ricam; bir kere moralinizi yüksek tutun. Çok şerefli bir mesleği seçmişsinizdir.

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ

Ve men ahsenu kavlen mimmen de‘â ilallâhi. âyet-i kerîmesiyle, “Allah’ın yoluna insanları davet eden kimsenin sözünden daha güzel sözlü olan kim vardır?” diye Allahu Teâlâ hazretleri Kur’ân-ı Kerîm’de sizleri methetmektedir. Yolunuzun kıymetini bilin; bu bir.

h. İyi Bir Din Adamı Olarak Yetişmek?

İkincisi, iyi bir din adamı olarak yetişin. İyi bir din adamı olarak, yani Arapça’yı su gibi öğrenin. Kur’ân-ı Kerîm’i ezberleyin. Kur’ân-ı Kerîm’den ezberinizi artırın, hadîs-i şerîfleri ezberleyin. Dinimizin aslını esasını, temel kaynaklardan öğrenin, temel kaynaklardan...

Çok kitaplar vardır, çok yazılan şeyler vardır, nerden öğreneceksiniz?

Ana kaynaklardan! En meşhur, en takvâ ehli alimlerin kitaplarını okuyun. Sorun, 40 defa, 50 defa sorun, çok kıymetli; bir kitabı okuyun! Bir kitabı okuyun ama sağlam bir kitabı okuyun! Çürük bir kitabı okuyup da yanlış fikirler edinmeyin! İslâm'ı güzel öğrenin.

İslâm'ı güzel öğrendikten sonra, başkalarına anlatmanız gerektiği için, anlatmak üzere yabancı dil bilginizi arttırın. Bu devirde iyi bir müslümanın mutlaka iyi bir yabancı dil bilmesi gerekiyor. Ben bunu kendi hayatımda görmüş bir kimseyim. Profesörüm. İki Batı dili öğrendim. İngilizce'den tercümelerim var ve İngilizce'yi rahat, kendi araştırmalarımda kullanacak kadar biliyorum. Almanca'ya aşinalığım var. Bütün kaynaklardan Arapça ve Farsça istifade edebilirim. Fakat bir dilin okunup yazılıp, konferans verilecek, makale yazılacak tarzda bilinmesi çok önemli. Çok önemli!

İyi bir dil bilgisi, iyi bir lisan formasyonu kazanmış bir insanın İslâm'a sağlayacağı fay-

dalar çok büyük. Bakın! Ben bir iki talebi size aktarayım; üzerimden vebal gitsin!

Tayland'dan -Tayland'da 6-7 milyon müslüman varmış. Biliyorsunuz Tayland Bangladeş'e komşu, Vietnam, Kamboçya vesairenin olduğu yerde bir ülke. Tayland'da budistler var, müslümanlar var- Taylandlı bir editör, bir mecmuayı neşreden şahıs; "Hocam! Bize din alimi gönderin!" dedi bana. Bir dış ülkede karşılaştık tanıştık.

"Hocam, bize Türkiye'den bir din alimi gönderin!" dedi. Ben;

"Bangladeş ve Pakistan size daha yakın ve sizin kültürünüzü onlar daha iyi bilir. Budizm'i filan görmüşler duymuşlardır. Sonra sizin o dillerinize, az çok kulak dolgunlukları vardır; oradan adam alın." dedim.

"Hayır, biz Türk istiyoruz!" dedi. Yani bizim çok büyük itibarımız var Osmanlı ecdadımızdan dolayı. "Türk istiyoruz!" dediler.

Tabii ben, şu anda sizin içinizden oraya gönderecek bir insan bulacağımı sanmıyorum.

Neden?

Yabancı dil bilgisi lazım. Tayland'a gittiğiniz zaman İngilizce hutbe verecek, İngilizce

vaaz verecek, İngilizce hocalık yapabilecek, Arapça hocalık yapabilecek bilgilere sahip olmanız lazım; bunu bilin.

Avustralya'nın Adelaide şehrinde budist iken müslüman olmuş bir doktor, İslâm cemiyetinin başkanı. Orada bana dedi ki;

“Hocam, bize müslüman hâkim gönderin, kadı gönderin. Müslüman hâkim gönderin, biz buradaki İngiliz hâkimlere, mahkemelere müracaat etmeyelim. Müslümanlar arasındaki meselelerimizi o hâkime danışalım, o halletsin. Bir gâvurdan adalet istemek bize ağır geliyor!”

Sizi göndermem lazım, sizden birinizi göndermem lazım, ama ne olmanız lazım?

İslâm fıkhnı yutmanız lazım. Hukuk formasyonunu almanız lazım. Arapça ve İngilizce'yi çok güzel bilmeniz lazım. Dünyanın size ihtiyacı var ama sizin de kuvvetli yetişmeye ihtiyacınız var. Çok kuvvetli bir tarzda yetişmeniz lazım. Mesleğiniz çok kıymetli, çok sevaplı. Âhret için çok geçerli, cenneti kazanmak için en uygun meslek. Allah indinde en şerefli meslek! Kur'an'ın en çok methettiği meslek! Resûlullah'ın en çok övdüğü yol.

Ama bu yolda iyi yetişmeniz lazım. Su gibi Arapça bileceksiniz. Arapça meramınızı anlatabileceksiniz ve okuyup yazabileceksiniz. Elinize mektubu, kalemi aldığınız zaman; mektup yazabileceksiniz. Böyle bir Arap topluluk karşısına çıktığınız zaman Arapça konuşabileceksiniz. Böyle yetiştirin kendinizi. Aksi takdirde yetmiyor.

Bakın ben kendim Edebiyat Fakültesi mezunuyum, dört sene Arapça okudum. Dört sene Arapça'yı okudum, Cahiliyye Devri Arapça'sını, o Muallakât-ı Seb'ı, Emevî devri, Abbasi devri Arapça'sını, diyalektleri vesaireleri okudum; sonra 27 sene İlâhiyat Fakültesi'nde hocalık yaptım, zaman zaman Arapça dersi verdim vesaire... Fakat kuvvetli bir Arapça bilmek çok önemli! Yani aksamadan, Lazca gibi, şeyce gibi değil, böyle tarzınca değil. Güzel Arapça çok önemli! Kendinizi öyle yetiştirin.

Güzel İngilizce çok önemli; fasih İngilizce. Benim İngilizcemi beğenirler. Beğeniyorlar konuştuğumuz yerde. "Sen güzel konuşuyorsun, anlıyoruz." filan diyorlar. Amerikalı öyle diyor, İngiliz öyle diyor ama ben, ben

kendimin yetersiz olduğumu biliyorum, bu acıyı çeken bir kimse olarak size söylüyorum. Yani yetmiyor! Yazacak kadar bileceksiniz. Kitap yazacak kadar bileceksiniz. Tercüme yapacak kadar bileceksiniz. O tarzda hazırlayın kendinizi. Çünkü ilerde -dünyanın şartları zaten şu günlerde değişmeye başladı- çok büyük görevler yüklenebilirsiniz.

Buraya gelmeden önce bana Türkistan'dan bir heyet geldi. "Türkistan'a nasıl İslâmî hizmet yapabiliriz?" diye benimle bazı meseleler konuştular. Ben dilerim ki; sizden bazınız Kazakça, bazınız Özbekçe öğrenin, yani onların diyalektiğini öğrenin, onlara göreve gidin. Onlara İslâm'ı anlatmaya gidin!

Amerika'dan benden imam istiyorlar. Güney Afrika'dan, burada eski İlim Yayma Cemiyeti'nin başkanı olan bir zâta mektup yazmışlar, demişler ki;

"Bize imam gönderin; ama Arapça, İngilizce bilen bir kimse olsun."

O da aramış, taramış bulamamış. Yoktur. Ancak üniversite hocaları vardır. Onlar bile tam değildir. Bulamayınca idâre-i kelâm etmiş, demiş ki;

“Siz biraz geç yazdınız mektubu, bizim imamlar Ramazan dolayısıyla Avrupa’ya filan dağıldılar. Bir dahaki sene inşaallah, yine arzunuz olursa birisini göndeririz...” filan diye mektup yazmış onlara... “Yok, bulamadım!” demeye utandım dedi bana. Ben de onun üzerine ona dedim ki;

“Ben sizi yarın bir müessesemize götüreceğim.”

Aldım götürdüm bizim Hadis Enstitüsü’ne;

“Bakın, burada 30 küsur tane talebe master yapıyor. Üç tanesi doktora yapıyor. Bunlar din alimi olacak. İlahiyat fakültesini bitirmişler, yüksek ihtisasta çalışıyorlar. Destekleyin; bunlara iki sene, üç sene İngilizce ders verelim, bunları İngilizce dini anlatabilecek eleman hâline getirelim.” dedim.

“Hı, iyi olur, fena olmaz.” dediler. Yanılmıyorsam bir tanesi 200 bin lira çıkardı cebinden. Bir tane de galiba 500 bin lira çıkardı. “Şimdilik bu bizim hayrımız olsun!” diye verdiler.

Allah razı olsun!

Yedi yüz bin liraya hiçbir şey yapılmaz! Yedi yüz milyona da yapılmaz! Yedi yüz bin lirayı ben şu anda verebilirim, yani emekli profesör şıp diye çıkartır veririm. Yedi yüz bin lira çok büyük bir para değil. Ben dünya çapında İslâm'a hizmetten bahsediyorum, 700 bin lirayla iş bitmez. Milyarlar lazım. Bir uçak, bir savaş uçağı, bir jet uçağı 50-60 milyardır fiyatı.

Müslümanlar hiç olmazsa İslâmî eğitime bir uçak parası yatırmalı değil mi?

Yatırmazlar!

Harp olunca kaç tane uçak almaya para yatırırlar da, turistik beş yıldızlı otellere turistler gelsinler de havuzlarda şarap içsinler, diye milyarlar yatırırlar ama İslâm'ın gelişmesi için kimse bir gayret göstermiyor. Bunları siz telafi edeceksiniz. İyi din alimi olacaksınız. Parayı da siz bulacaksınız. Çok alınmayın. Yani halk sözü olarak söyleyeyim.

Ne demişler?

“Yavuz at kendisi arttırır yemini!” demişler atasözü olarak. Yani siz görevi alacaksınız.

Para nerede?

Yok.

Nerden bulacağız?

Sen bulacaksın!

E hizmet?

Çok!

Kim yapacak?

Sen yapacaksın!

Eleman yok. Nerden bulacağız?

Sen bulacaksın. Her şeyi sen yapacaksın.

Robinson Crusoe'nun adaya düştüğü zamanki gibi her şeyi kendin bulacaksın, kendin yapacaksın ve İslâm'a hizmet edeceksin. Ama o arada Allah sana yardımcıları şey yapacak [çıkaracak/verecek]. Salonlar dolusu yardımcıların çıkacak. Destekleyecek insanlar çıkacak. Senin ihlaslı çalıştığını görünce etrafında toplanan insanlar çıkacak.

İnşallah her biriniz İslâm'a büyük hizmetler yapan kimseler olursunuz. Allah bu temennilerimizi, dualarımızı, niyazlarımızı kabul eylesin! Her birinizi dîn-i mübînî İslâm'a en güzel tarzda hizmet eden, kahraman din alimlerinden eylesin! Mücahit alimlerden eylesin! İhlaslı alimlerden eylesin! Nefse pabuç bırakmayan, şeytana uymayan, mevki ma-

kam, para pul peşinde olmayan, onun için dinini satmayan gerçek din alimlerinden olmayı nasip eylesin! Asil, doğru, güzel, rızâ-yı Bârî'ye uygun bir hayat sürüp, Allah'ın sevdiği, razı olduğu bir kul olarak, yüzü ak, alnı açık, huzur-u Rabbül İzzet'e varmanızı nasip eylesin! Cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin!

Bi-hürmeti esrâr-ı sûreti'l-Fâtihâ...

SORULAR - CEVAPLAR

Soru: İnsanların ömrü saniyesine kadar önceden belirtilmiş; uzaması kısalması mümkün değil! Buna göre bazı ülkelerde yaş ortalamasının yüksek olmasını dinen nasıl ifade edebiliriz?

Cevap: “E öyle takdir etmiş!” diye ifade ederiz. Her şey takdirle olduğuna göre; “Allah oralarda öyle takdir etmiş!” diye ifade ederiz. Şimdi tabii sorulan soru, sırr-ı kaderle ilgilidir. Kaderle ilgilidir. Kaderin esrarı vardır. Kaderin esrarı, ince bir meseledir. Herkes tarafından kolay anlaşılabilir. Kader var diye tedbir terk edilmez. Yani tedbir kulun

vazifesidir, takdir Allah'ın işidir. Biz Allah'ın işine karışamayız bir de bilemeyiz.

Ama bize yüklenen vazife nedir?

Tedbir almaktır. Ve emirleri istenilen şekilde yapmaktır. Allah, "İçki içmeyin!" demiş. Allah şöyle yapmayın, böyle yapmayın demiş... Zararlı şeylerden bizi korumak için şey yapmıştır. Onları yapıyor müslümanlar, o zaman zarara uğrarlar. Ötekiler müslümanların ahlâkıyla ahlâklanıyor, Allah'ın emirlerine uygun yaşıyor. Onlar o zaman Allah'ın şey yaptığı mükâfatlara nâil olabiliyor.

Mesela hiçbir Alman, tıka basa karnını doyurmaz. Biz ölünceye kadar şey yaparız [yemek yeriz]. "Öf öldüm be!" demeden sofradan kalkmayız. "Biraz daha ye!" deyince, "Artık yiyecek halim kalmadı, tıka basa doldum!" filan diye, "Şurama kadar doldum!" demeden kalkmayız.

Halbuki onlar öyle yapmaz. Gramını ölçer, çok hareket eder. Peygamber Efendimiz diyor ki; "Yemek yedikten sonra hemen uyunmayın! Zikrullahla ve ibadetle eritin yemeği." diyor. Yemeği yiyip yatıyor millet. Hasta olur;

kalp olur, şunu olur, bunu olur... Onlar çok hareket ederler, yürürler.

Bizim dedelerimiz mesela camiye gitmeyi gelmeyi hiç ihmal etmemiş. Devamlı böyle hareket halinde; sıhhatli olmuş. Öyle yapmazsa şey olur tabii. Allah'ın emrini tutan, Allah'ın emrine uygun hareket eden müslim veya gayrimüslim, Allah'ın vaat ettiği mükâfata nâil olur. Sabah erken kalkan bir gayrimüslim, sabah horul horul uyuyan müslümandan daha kısmetli olur. Bu emre uymamaktan dolayıdır.

Soru: Şu veya bu gruptaki kardeşlere karşı tutumumuz nasıl olmalıdır?

Cevap: Biz, müslüman olanları tek bir grup olarak görüyoruz. Kardeş olarak görüyoruz. Öteki alt grupları da aileler olarak görüyoruz. Eğitim aileleri olarak görüyoruz. Nasıl sen bir ailedensin, ben bir ailedenim... Herkesin annesi, babası, yuvası, evi, barkı, memleketi... var. Normal ama dost olabiliyorlar. Biz böyle dost olacağız, dost olmalıyız. Çünkü müslümanları Allah kardeş etmiştir. Peygamber Efendimiz de bu kardeşliği çok vurgula-

mıdır. O da kardeşimizdir, ötekisi de kardeşimizdir.

Sevgiyle muamele edeceğiz. Seveceğiz, yanaşacağız, barışacağız, ahbaplık edeceğiz. Hatası varsa, yumuşak yumuşak söyleyeceğiz, tatlı tatlı; “Aziz kardeşim, ver bakalım elini. Boynuna bir sarılayım. Seni şöyle bir öpeyim bakayım gözlerinden. Bak, senin şu şeyini çok seviyorum. Şöyle iyisin, böyle iyisin... Ama...” diyeceksiniz arkasından; “Şu hatanı görüyorum, şu da olmasa daha iyi olmaz mı?.. Acaba ben mi yanlış görüyorum?” filan diye düzeltirsiniz.

Severseniz, severseniz sevginin tesirini görürsünüz. Seven insanın sözü karşı tarafa batmaz. Sevmezseniz bakışınız bile batar. Bakışınızdan bile kavga çıkabilir. Müslümanları müslüman olduğu için, kalbindeki iman cevherinden dolayı seveceksiniz muhterem kardeşlerim!

Soru: İslâm’da particilik var mıdır?

Cevap: İslâm’da, bu bizim modern anlayışımıza göre, particilik diye bir şey yoktur. İslâm’ın sistemi, hep, her şeyi kendine özgüdür, kendine mahsustur. İslâm’ın bütün sis-

temleri kendine mahsustur. Kapitalizm de değildir. Komünizm de değildir. Bilmem şu da değildir, bu da değildir. İslâm'ın her şeyi kendisine mahsus.

İslâm'ın yönetim biçiminin de kendine mahsus özellikleri vardır. İslâm'da bir belde- nin hall ü akt erbâbı vardır. Halletmek, çözmek demek. Akdetmek, bağlamak demek. Yani işleri bağlama çözüme, yani yürütme ve götürme işlerini yapan bir elit zümre vardır. Buna âyân ve eşraf denilebilir. Yani o belde- nin gözde insanları... Bu gözdelik de takvâdan kaynaklanır.

Inne ekrameküm indallâhi etkâküm. “Siz Allah indinde en asaletliniz, en eşrefiniz, şerefli- niz; takvâca en ileri olanınız.” dediği için takvâsı iyi olan, alim olan, fâzıl olan kim- selerdir. İşte bu âyân ve eşraf, hall ü akt er- babıdır. Onlar kendi aralarında bir şûrâ teşkil ederler. Şahitliği kabul olmayacak duruma düşmüş insanlar bu gruba dâhil olamazlar. Bir insan bazı sebeplerden yalan söylemişse, gadretmişse, zulmetmişse, İslâm da şahitliği- ni bile kabul etmez hâkimler.

“Sen kimsin?”

Falanca...

“Ha, senin Şu suçun var, senin Őahitliđin kabul değildir!” derler.

Şahitliği bile kabul olmayan insanın, seğme ve seğilmede reyi de olmaz. Davulcunun, zurnacının, t mbelekçinin, g bekçinin, göbek atıcının, Őarkı s yleyicinin... onların Şeyi [Şahitliği] yoktur İslâm’da. Yani takvâ ehli ve h lis, muhlis, alim, fâzıl, k mil insanların bir birliği vardır. Bunların birliği bir Ő r  teşkil eder. Birlik ve beraberlik... Onlar bir başkan seğerler. O başkana itaat edilir. İslâm’ın sistemi budur.

Bu manasıyla İslâm’ın kendi yapısında bu yok. Fakat bugün müslümanların yaŐadıđı ülkelerde, sistemler müslümanların istediği tarza göre kurulmamıŐtır. Sistemler Batılıların arzuları gibi veyahut onlar örnek alınarak, İslâmî endiŐesi olmayan insanlar tarafından konulmuŐ kanunlarla götürülmektedir. Ve o kanunlara göre işler yürütülmektedir.

Mesela bir arazinin bölünmesi, bir Őirketin kurulması, herhangi bir işin yapılması, resmi makamlardan geğerilmesi, bir derneğin kuruluŐu vesaire. Bunların hepsinin nizamı

vardır ve siz bunlara uymazsanız o işi yapamazsınız. Dış ticaretin, iç ticaretin birtakım şartları vardır. Bunlara uymak zorundasınız. Bunun gibi, bu bakımdan müslümanların böyle ülkelerde olduğu zaman, tabii partileri olabilir. O zaman, “Ben kendim daha iyi bir çalışma yapacağım.” diye bir grup teşkil edip, ayrı bir parti şeyi olabilir o vakit. Aslında İslâm’ın kendisinde, hall ü akt erbabının şûrâsı, şûrânın kararları, seçtiği şahıslar, seçtiği şahısları indirme hakları vesaire vardır. Ama bugünün şeyine göre olabilir.

Soru: İdarecilerinize sövmeyiniz. Tefsir-i Kurtubî. Bu hadisin günümüzdeki idarecilere göre durumu nedir?

Cevap: İdarecileriniz diyor, bu bir ince-likdir. Yani şeyde de öyledir. *Atîullâhe ve atîurrasûle ve ulû'l-emri minküm.* “Sizden olan ulû'l-emre itaat ediniz!” diye bir şey vardır. İdareci gayrimüslimse; İngiliz’sse, Hindistan’a gelmiş istila etmişse, Arabistan’da şey bir yönetim varsa, zalim bir idare varsa veya Irak’ta veya Mısır’da veya şurada veya burada... Yani ben bir yer tasrih etmeden genel hükmü söylüyorum.

لَا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ

Lâ tâ'ate li-mahlûkin fî ma'siyeti'l-hâlık. kaidesi vardır, ana kâide budur. “Allah’a isyan edilmez. Allah’a isyan yolunda hiçbir kula itaat edilmez!” Allah’a isyan etmeyi emreden bir idareci veya baba veya koca veya bir başka şahıs; amir, amirin sözü tutulmaz. Neden? Allah’a isyanı emrediyor.

Çünkü hepinizin hepimizin ana vazifesi nedir? Allah’a itaat etmektir! Allah’a itaatin dışında bir şey emredilirse onu yapmak doğru değildir; yapmamak doğrudur. Yapan mesul olur. Kaide budur.

Soru: Hocam, şûrâ ile ilgili yazınız yayınlandı. Şûrâ ile ilgili bir çalışma var mı? Bu nasıl bir sistemle olacak, bunu lütfen açıklayınız?

Cevap: Şûrâ ile ilgili yazım yayınlandı. Böyle bir çalışma olması temenni edilir. Fakat böyle bir çalışma -kabul edersiniz ki, bir elin sesi olmaz- iki elle olur ancak en aşağı değil mi?

Yani pek çok grubun iştirak etmesiyle olur. Biz yayınlamakla herkese sorumluluğunu

hatırlatıyoruz. Gücümüzün yettiği şeyi yapacağız. Yani gücümüz yeten şeyi Allah'ın rızasını kazanma ölçüleri içinde yapmaya çalışacağız. Yardımcılar olursa memnun oluruz ve çalışmamızı geliştiririz. Bazı müspet yaklaşımla bize yavaşlar var. Yani bizim bu sıcak teklifimizi dostane, kardeşane teklifimizi, aynı sıcak duygularla karşılayan insanlar var. Bunlar geldiler, müracaat ettiler. Ön teklifler, konuşmalar yaptılar. Sevindik. Ama bunlar Türkiye çapında istenilen bir hall ü akt erbabının teşekkürü ve istenilen kararları alma şeyine sağlayacak bir seviyeye çıkmış değil. Dua edin, gayret etin. Siz de gayret edin, bizde gayret edelim, yapmaya çalışalım! Allah hepinizden razı olsun! Cennetiyle, cemaliyle müşerref eylesin!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
28 Muharrem 1411 / 20.08.1990
Üsküdar/ İstanbul

[Bütün KONFERANSLAR'a PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

